

Отворено писмо

от работодателски организации, предприемачи и представители на бизнеса

Уважаеми лидери на политически партии и кандидати за народни представители,
участници в предстоящите избори на 2 април 2023 година,

Навлизаме в петата кампания за избор на Народно събрание за последните две години. В този период политическите партии винаги търсят контакт с бизнеса и декларират подкрепата си за основните приоритети на предприемачите, работодателските и браншовите организации.

Последните четири Парламента бяха със средна продължителност на съществуване от около 100 дни. Разбираемо е, че повечето обещания, които бяха дадени от политиците към бизнеса, нямаше как да бъдат осъществени, но отлаганите важни за българския бизнес и за икономиката на България теми от важни се превръщат в спешни, неотложни, а при настоящата геополитическа обстановка – в определящи за развитието на страната и за бъдещето на всички.

Заявяваме, че реалният ангажимент и подкрепа за бизнеса и икономиката от страна на вас, политиците, ще бъдат мерени в следващите месеци през готовността ви да сформирате устойчиво правителство, което да свърши работата си за разрешаване на стоящите пред страната ни критично важни проблеми и предизвикателства.

Тези политици, които не се справят с осигуряването на работещо правителство, което да осъществи така нужните реформи, ще дадат ясен знак, че бизнесът, икономиката на България и подобряването на благосъстоянието на българите не са техен приоритет.

През последните две години преминаваме през поредица от кризи, които рядко в човешката история са се случвали едновременно по подобен начин: пандемия, война, енергийна криза, инфлация, геополитическа и местна политическа криза, както и криза на доверието.

През 2023 г. обаче, наред с кризите, пред нас се отварят исторически възможности. Ще станем свидетели на трансформация на света, която може да сравним с навлизането на Интернет в живота ни от края на XX и началото на XXI век. Пробивът в развитието на изкуствения интелект ни изправя пред предизвикателства и възможности, които ще донесат просперитет за държавите, които успеят да реагират адекватно на промените, и ще поставят в неконкурентно положение всички, които изпуснат момента, в който трябва да се адаптират към новите реалности.

Войната в Украйна предизвиква поредното пренареждане на пазара, веригите на доставки и структурата на производителност в Европа. След края на войната ще започне възстановяването на Украйна, което, по общо мнение, ще бъде най-големият икономически

проект в Европа. Само с редовно правителство България може да бъде активен участник в този процес и да направим скокове напред, които да осигурят по-висока добавена стойност на бизнеса ни и просперитет за повече българи. Без правителство рискуваме отново да бъдем пасивни наблюдатели, но ще имаме още по-неконкурентна икономика и рискуваме да обречем на повече бедност много наши сънародници.

Считаме, че всяка политическа партия, която твърди, че подкрепя бизнеса и полага усилия за икономическото развитие, трябва да предприеме всички необходими стъпки, за да постигнем напредък в следните направления:

1. Възможно най-бързо приемане на България в Еврозоната и Шенген

Всеки, който се е опитвал да привлече инвеститор, клиент или служител от чужбина, се е сблъсквал с негативната репутация на България. Присъединяването ни към Еврозоната и Шенген стоят във фундамента на изграждането на доверие и по-добро име на България пред света.

Присъединяването ни към Еврозоната не се подкрепя от една-единствена страна в Европейския съюз – България, която не полага достатъчно усилия, за да се случи това. Считаме, че Еврозоната е и най-краткият път за присъединяването ни и към Шенгенското пространство, което е въпрос не само политически и на сигурността, но има и бизнес изражения.

Оставането на България извън Еврозоната и Шенген поставя клеймо върху бизнеса и върху нас, българите, което дълго време ще е пречка за развитието на икономиката ни и за възможността повече българи да живеят по-добре.

Нужно е редовно правителство, което да осъществи всички дълго отлагани реформи, за да може страната ни да бъде приета в тези два стратегически съюза. Преминаването през всеки нов цикъл на нови избори и служебни правителства безотговорно и безнаказано ни отдалечава от целите Еврозона и Шенген и ще тежи върху икономиката и имиджа на България занаяпред.

Необходимо е редовно правителство, което да води адекватна политика в интерес на България и на избора, който сме направили преди десетилетия – да бъдем част от Европа и от демократичния и свободен свят. Отговорността е историческа и политическите партии трябва да загърбят краткосрочните си вътрешнопартийни интереси и личното его, за да дадат на страната ни някакъв шанс за просперитет като пълноправен член на Европейското семейство. В противен случай се обричаме на поколения деградация, апатия и безпътица.

2. Осъществяване на нужните законодателни и административни реформи за гарантиране върховенството на закона в страната ни

Темите, свързани с подобряването на съдебната система и върховенството на закона излизат извън пределите на страната ни и средата за правене на бизнес тук. Предприемачите и компаниите изпитват постоянни затруднения заради негативната репутация на България и недоверието към правораздавателните институции. Очевидно е, че няма как да бъдем предпочитан партньор за глобалните инвеститори при наличието на толкова много скандали, свързани със съдебната ни система.

Призоваваме политиките да приоритизират осъществяването на реформите, свързани със съдебната система, защото това не само ще даде сигнал, че България е готова да подобри средата за правене на бизнес и инвестиране, но то е нужно и за да може да напреднем в преговорите, свързани с Плана за възстановяване и устойчивост, както и с приемането ни в Шенгенското пространство.

3. Наложителни реформи в българското образование

Сериозни проблеми с намирането на кадри имат 70% от работодателите. Българската образователната система не отговаря на нуждите на съвременното общество и бизнеса. А 47% от учащите завършат като функционално неграмотни хора, които не притежават нужните умения и знания, за да построят успешен или поне нормален живот. Бизнесът е принуден да изгражда свои академии и образователни институции, да финансира и поема функции, от които българската образователна система на практика е абдикирала. За компаниите това е огромна допълнителна инвестиция, която се поема от бизнеса, за да не плаща по-голямата цена – недостига на кадри.

Демографската криза и изтичането на таланти и млади хора в чужбина е най-голямото предизвикателство пред България. Липсата на хора днес е тема за абсолютно всяка индустрия у нас. Българският бизнес е поставен в много по-неизгодна позиция от своите конкуренти по света. Развитието на пазара на труда не е приоритет за нито една партия у нас.

Стратегиите и законодателните промени в сферата на образованието и пазара на труда, които е нужно да бъдат изработени и приети, са толкова значими въпроси, че е нужно те да бъдат надпартиен приоритет за всички политики.

4. Осигуряване на работещи регулатори и институции

Няколко поредни Парламента се провалят в избора на ръководствата на редица регулатори и институции, а хора от миналото, с изтекъл мандат, остават на ключови позиции.

Липсата на правителство създава среда на несигурност, която пречи на институциите да вършат своята работа. Провалът в изборите на ръководства на ключови регулатори води до блокиране на цели сектори от икономиката. Считаме, че изборът на ръководства на регулаторите трябва бъде приоритет в програмата на следващото Народно събрание.

Без институции с необходимия капацитет и експертиза и без работещи регулатори България безвъзвратно изостава и работи с дневен ред от миналото. Българските предприемачи и работодатели сме готови да подкрепим управлението и имаме предложения, за да подпомогнем трансформацията на страната.

5. Гарантиране на средствата от Плана за възстановяване и устойчивост

Въпреки заявеното желание 48-то Народно събрание не успя да се справи с приемането на нужните закони, с които да са сложени начало на реформи и с които да бъдат гарантирани средствата от Плана за възстановяване и устойчивост (ПВУ). Считаме, че ако реформите и средствата в подкрепа на икономиката ни по ПВУ са от първостепенно значение, както се декларира от политическите партии, те трябва да намерят начин да имаме правителство и Народно събрание с дълъг хоризонт, също и да проявят решителност, за да ги реализират.

6. Подобряване на условията за насърчаване на инвеститорите

България изостава значително в политиката си за привличане и задържане на инвеститори. Страната ни все по-често не е дори сред разглежданите възможности в региона и инвеститорите предпочитат Румъния, Гърция, Сърбия, Турция. Съседните страни имат много по-решителна, устойчива и ефективна политика за привличане и задържане на инвеститори. Законът за насърчаване на инвеститорите не просто трябва да се ревизира. Нужна е цялостна политика на страната ни в тази област, която да отговаря на съвременните реалности, икономически тенденции, конкуренцията в световен мащаб.

Решението е подобряване на политиките за привличане на чуждестранни инвеститори чрез: въвеждане на обективна точкова система за определяне на нивото на директни финансови стимули за производствени инвестиции; намаляване и опростяване на праговете за квалификация на инвеститорите; квалифициране на регионите в България спрямо нивото на развитие по ниво на безработица и средна работна заплата. Тези мерки са изключително спешни и дори закъснели, защото съседните на България страни успяват да привлекат множество инвестиции.

Сърбия успя в последните години да привлече няколко значими проекта за над EUR 100 000 000 (заводи за мотори за електрически автомобили, гуми и автокомпоненти) и няколко за над EUR 1 000 000 000, както и множество по-малки. Една от основните причини за тези успехи е, че средната регионална държавна помощ, отпускана на инвеститори в страни като Чехия, Словакия, Унгария, Сърбия и Румъния, е между 15–45% от направената инвестиция. В България е под 3%.

Време е да превърнем България в добро място за живот, с високи стандарти, в място за честен и свободен бизнес, в предпочитана дестинация за инвестиции, в страна с визия за бъдещето и с истински правов ред, да се върне в хората чувството, че има справедливост. Отправляме апел към всички политически сили за повече разум, мъдрост и смелост – време е за редовно правителство, правителство на единението в името на бъдещето на България.

Асоциация за иновации, бизнес услуги и технологии (AIBEST)
Българска асоциация за управление на хора (БАУХ)
Българска асоциация на комуникационните агенции (БАКА)
Българска асоциация на ПР агенциите (БАПРА)
Българска асоциация на софтуерните технологии (BASSCOM)
Българска асоциация по информационни технологии (БАИТ)
Българската предприемаческа асоциация (BESCO)
Българска работодателска асоциация иновативни технологии (БРАИТ)
Българската финтех асоциация
Интерактив Адвъртайзинг Бюро България (IAB България)
ИКТ Клъстер
Сдружение на фамилния бизнес - България (FBN Bulgaria)